СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 55. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 9-го БЕРЕЗНЯ 1950. No. 55. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 9, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ТРУМАН ЗА СТУДІЇ НАД ВУГІЛЛЯНИМ ПРОМИСЛОМ

Вашингтон, 7 березня.— Президент Труман у листі до віцепрезидента Албена В. Барклі й до спікера палати репрезентантів Сема Рейберна висловив домагання швидкого одобрення його пляну, щоб Конгрес перевів провірку „хворого" вугілляного промислу. Він пропонує створення комісії з девяти членів, складеної з представників Конгресу, уряду й громадянства. Президент передав Конгресові готовий начерк билу для всебічного розгляду вугілляної справи, а саме запасів вугілля, конкуренції в його добуванні,, ринках збуту, забезпеки націй й теперішніх та майбутніх умовин праці. Ще минулого тижня президент сказав, що така студія потрібна для запобіження постійно повторюючійся кризі в вугіллянім промислі без огляду на покінчення теперішнього страйку.

Шкоди з останнього вугілляного страйку.

Оцінка втрат з останнього вугілляного страйку виявляє не тільки втрати матеріяльні, але й моральні, головно пониження престіжу влади й законного ладу загалом. Від тепер кожна юнія буде могла шукати виправдання, що її члени не хочуть слухати проводу юнії й у такий спосіб повстане хаос в робітничім русі.. Конгрес задумує перевести провірку [illegible]коваження нарушення закону самою адміністрацією, коли змовники унутрі юнії навмисно почали шукати способів, як обійти наказ суду, щоб майнери верталися до праці. Тисячі слів в афідевітах, призбираних департаментом справедливости доводять, як відділи майнерської юнії скликали зібрання членів ще заки суд видав наказ повороту до праці і придумували способи поширити устно між майнерами агітацію, щоб не йти до праці, хоч би навіть голова юнії, Джан Л. Луіс вислав телеграми з зазивом до повороту на підставі рішення суду. Найбільша шкода вийшла з того, що Луіс стає диктатором в робітничім русі, обіцює мільйон долярів на допомогу автомобілевій юнії, відкидає пів мільйона долярів, оферованих його юнії Филипом Морей іменем юнії сталевих робітників для „взаємної оборони майнерської юнії й юнії сталевих робітників", при чому Луіс каже, що теперішні умовини не дозволяють йому прийняти грошевої допомоги.

СЕНАТОРИ ПОСВАРИЛИСЯ НАД НОВИМ ЗАКОНОМ ДЛЯ ДИПІСТІВ.

Вашингтон. — Сенатори Дж. О. Істленд, демократ з Міссісіпі й Герберт Г. Лімен демократ з Ню Йорку в злості обвинувачували один одного в подаванні неправдивих фактів у дискусії над новим законом для поширення іміграції зі скитальцями. Істленд двічи сказав, що Лімен не говорив правди і поводився неетично в часі дебати. Після того сен. Лімен виказав 12 неправдивих заяв, поданих у промовах Істленда в минулому тижні. Сварка стане мабуть притокою до дальшої проволоки з ухвалою нового закону.

КОНГРЕСМЕНКА МОРТОН НЕ ХОЧЕ КАНДИДУВАТИ НАНОВО.

Конгресменка Мері Т. Мортон, демократка зі стейту Ню Джерзі, яка займає своє становище 25 років, заявила, що не буде більше кандидувати на своє становище. Вона хворіє на інфлуенцу, находиться в шпиталі і їй минає 75 років життя. Правибори на кандидатів до конгресу в II окрузі в Джерзі Сіті назначені на 18 квітня. Вона висловила жаль, що жадна жінка досі не зголосилася на її місце. Вона була членом комісії праці від 1937 до 1947. Після неї прийшов на це місце конгресмен Фред А. Гартлі, співавтор робітничого закону разом з сен. Робертом А. Тефтом.

ПІДВИЩУЮТЬ ЦІНУ ЇЗДИ В ОКОЛИЦІ НЮ ЙОРКУ.

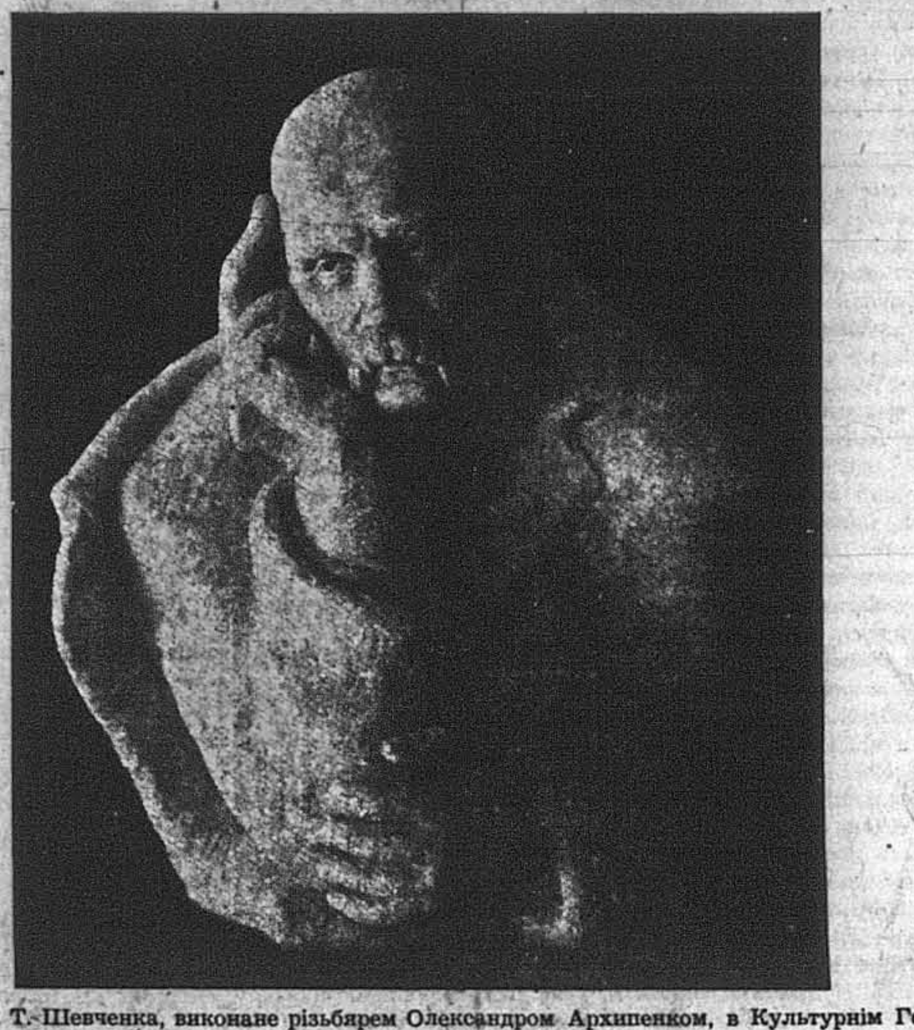
Вашингтон. — Міжстейтова торговельна комісія дала дозвіл шістьом залізницям і річним сплавам, які возять людей до праці з Ню Йорку до Ню Джерзі, підвищити ціну їзди на 16 до 42 відсотків. Це такі залізниці: Ірі, Лакаванна, Пенсилвенія, Лігай Велі. Крім того електрична залізниця Гудсон енд Мангетен, яка возить тисячі робітників попід ріку Гудсон і доїздить до Ню Йорку підвишить ціну місцевої їзди з 10 на 15 центів.

АДВОКАТИ БРИДЖЕСА НЕ ВІРЯТЬ СВІДКАМ З КОМУНІСТИЧНИМ МИНУЛИМ.

Сан Франсиско. — Після покінчення переслухання урядових відводових свідків у процесі проти Гері Бриджеса, оборонець обвинуваченого поставив внесок до судді, щоб зчеркнути з протоколу свідоцтво десятьох урядових свідків на цій підставі, що вони давніше були комуністами, а комуністам не можна вірити. Прокуратор спротивився такому внескові, пригадуючи, що судейська лава сама має вирішувати, чи свідок говорить правду, чи ні. Уряд обвинувачує Бриджеса в кривоприсязі підчас вибирання громадянських паперів в 1945 р., коли то Бриджес заперечив наче б він був комуністом. Уряд доказує, що він не тільки був комуністом, але належав теж до Американського Політбюра, як найвищої управи Комуністичної партії.

КОПЛОН І ГУБІЧЕВ ПРИЗНАНІ ВИНУВАТИМИ В ШПИГУНСТВІ.

Ню Йорк.—Джудит Коплон і Валентин Губічев признані судейською лавою винуватими в змові і намаганні шпигунства в користь Совєтів. Джудит Коплон займала важливе становище аналітики в департаменті справедливости у Вашингтоні, Валентин Губічев був совєтським інженером приділеним до Обєднаних Держав. Розправа проти них почалася 24 січня і покінчилася рішенням судейської лави у вівторок 7 березня. Федеральний судья Сильвестер Райен, який проводив розправі, видасть присуд у четвер. Обоє змовилися, як передавати чужій державі тайні американські документи. Коплон жде кара тюрми до 25 років, губічева до 15 років.

(Погруддя Т. Шевченка, виконане різьбярем Олександром Архипенком, в Культурнім Городі міста Клівленд, Огайо).

Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

Тарас Шевченко.

КРАВЧЕНКО ПРО СОВЄТСЬКИХ ШПИГІВ СЕРЕД ДИПЛОМАТІВ

Вашингтон, 7 березня. — Віктор Кравченко, автор книжки „Я вибрав свободу", у своїм свідоцтві перед комісією неамериканських діянь виявив, що російські шпиги підчас війни, між якими були теж і високопоставлені дипломати, викрадали цілими тузинами тон американські тайни, хоч водночас вони заявляли, що були американськими союзниками у війні. Як зразок такої поведінки Кравченко згадав совєтську комісію для купівлі, якої він був членом. Там працювало 1,000 людей, з яких кожен мав доручення викрадати промислові й політичні американські тайни. Вивіз таких тайн вони називали „Супер-Ленд-Ліз". Він навіть признався, що самий робив таке саме. Свідоцтва Кравченка покривається з зізнаннями майора американської повітряної сили Джорджа Рейсі Джордана, який свого часу виявив, що росіяни вивозили американські тайни літаками.

Підчас допитів Кравченко признав, що совєтська дипломатія є невіддільна від шпигунства. Кожен совєтський дипломат, чи це Малік в Обєднаних Державах, чи Панюшкин у Вашингтоні, чи їх товариші в Парижі й Лондоні; всі вони перейшли шпигунську школу і мають великий досвід у таких справах, двердив Кравченко.

185,000 ЗААРЕШТОВАНИХ В СОВЄТСЬКІЙ НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 8 березня. — З поінформованих джерел тут стверджують, що жертвою останніх чисток в совєтській зоні Німеччини впало вже щонайменше 185,000 німців. Всіх їх приміщено в концентраційних таборах та на важких роботах. Від часу закінчення війни в совєтських концтаборах мало вмерти вже около 96,000 інтернованих німців.

УКРАЇНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ В АНГЛІЇ

Лондон, 8 березня. — Тут появилося 1-ше і 2-ге число нового українського бюлетеню в англійській мові: „Юкрейнієн Нюзлеттер", що його видає Українське Бюро та Українська Інформаційна Служба, при співпраці зі Союзом Українців у Великій Британії. В поясненні стверджується, що бюлетень є „вільною і незалежною публікацією, присвяченою справі вільної, християнської, демократичної і незалежної України в Об'єднаній Европі". Публікація має форму видаваного ПАУКонференцією „Українського Бюлетеню".

АЧЕСОН ЗА ВИАСИГНУВАННЯ $100,000,000 ДЛЯ КОРЕЇ

Секретар стейту зажадав від Конгресу дальших сто мільйонів долярів для Південної Кореї з кінцем червня, коли то вичерпаються фонди, призначені на допомогу Китаєві. Він виявив, що від перемоги над Японією Америка видала біліон долярів на підмогу для визволення Кореї, отже тепер не можна її залишати.

МАСАРИК — ЗАКРИТИЙ РОЗДІЛ ДЛЯ ЧЕСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ

Прага, 8 березня. Американська амбасада була тут вчора єдиним урядом, що вшанувала пам'ять творця Чехословацької республіки, Тому Г. Масарика, закриттям своїх бюр для щоденної праці. Сама червона Чехословаччина відзначила цю річницю тільки згадками в пресі, називаючи Масарика та його ідею „замкненим розділом" в історії країни. Комуністичний орган „Руде Право" на цю тему пише: „З ім'ям Масарика зв'язаний важливий розділ нашої історії, але цей розділ вже закритий", додаючи, що нарід Чехословаччини тепер разом зі „своїм великим союзником", Совєтським Союзом, „крокує вперед до соціялізму та кращого майбутнього". Американський амбасадор Елліс О. Брігс зложив рано на могилі Масарика вінок з червоних і білих тулипанів — краски Масарикової національно-соціялістичної партії. Раніше амбасадор відкрив в бібліотеці Американської Інформаційної Служби вмуровану в стіну бронзову плиту з портретом Масарика та присвячену „тривкій приязні між народами Злучених Держав і Чехословаччини".

ПОБУДУЮТЬ НОВУ АМЕРИКАНСЬКУ АМБАСАДУ У ВАРШАВІ

Варшава, 8 березня. — Між представниками місцевої американської амбасади і міським урядом Варшави ведуться переговори в справі будови нових приміщень американської амбасади, коштом одного мільйона долярів. Новий дім мав би бути побудований на площі величини 12,000 квадратних метрів, що її хоче винаймити амбасада від міського управління на 100 років за суму приблизно 900,000 долярів.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ НА ВІДВИДИНАХ В АНГЛ. КОРОЛЯ

МІНІСТРИ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ОБОХ КРАЇН ВІДБУЛИ ВАЖЛИВІ НАРАДИ.

Лондон, 8 березня. — Столиця Англії привітала вчора з великою парадою і традиційними церемоніями президента Франції, Вінсента Оріола, що приїхав на тридені офіціяльні відвідини до британського короля Юрія. В товаристві президента приїхали інші французькі достойники, включно з міністром закордонних справ, Робертом Шуманом. Президента зустрів і привітав особисто король Юрій. Опісля вони оба у відкритому повозі переїхали вулицями Лондону до Букінгемського палацу. Дві години після приїзду до Лондону, французький міністер закордонних справ, Роберт Шуман, вже був на важливій конференції з британським секретарем закордонних справ, Ернестом Бевином. В нарадах взяли участь цілий ряд інших французьких і британських експертів. Предметом цих нарад були передусім справи спільної оборони обох країн та спільної політики у зв'язаних з цим проблемах. Зокрема обговорювано запропоновану Францією зустріч міністрів закордонних справ Франції, Британії і Злучених Держав, ціллю якої було б встановлення спільних політичних напрямних на загроженому большевизмом Далекому Сході та проблема сепаратного миру між західними державами і Німеччиною.

РІШУЧІСТЬ ФРАНЦІЇ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ САБОТАЖІВ.

Париж, 8 березня. — Французька Національна Асамблея почала сьогодні в ночі свої чергові наради в справі запропонованого урядом законопроєкту проти організованих комуністами саботажів оборонних заходів країни. Своїми саботажами попередніх нарад Асамблеї в цій справі комуністи довели премієра Відо домагатися заяви довір'я, над яким сьогодні має відбутися голосування. Вже наперед заповідається, що величезна більшість послів голосуватиме в користь уряду та запропонованого ним закону, що дасть адміністрації окремі повновласті до боротьби проти саботажів.

НОВЕ НАПРУЖЕННЯ МІЖ ІТАЛІЄЮ І ЮГОСЛАВІЄЮ.

Рим, 8 березня. — Вбивство одного італійського власника рибальського корабля молодим югославським офіцером прибережної сторожі призвело вчора до нового напруження відносин між Італією і Югославією, які в останньому часі давали деякі надії на поліпшення. Вбивста доконано на чердаку італійського корабля, зупиненого югославським човном прибережної сторожі, мовляв, за те, що він ловить рибу на югославських водах, що не відповідало дійсності. Як італієць відмовився скерувати свій корабель до югославського порту, югослав'янин холоднокровно пустив йому кулю в лоб.

КОНСЕРВАТИСТИ ПРОПОНУЮТЬ ТИМЧАСОВЕ „ПЕРЕМИР'Я" ЛЕЙБУБУСТАМ.

Лондон, 8 березня.—Провідник консервативної опозиції, Винстон Черчил, виголосив вчора в тількищо відкритому новому парляменті програмову промову своєї партії у відношенні до лейбуристського уряду, що цим разом має в парляменті більшість тільки сімох голосів та якому вже від початку не ворожать довгого життя. Черчил. виразно заявив, що він ніколи, ані в минулому ані в теперішньому ані в майбутньому, не хоче мати до діла з лейбуристською націоналізаційною політикою і запропонував лейбуристам перемир'я, якщо вони теж про націоналізацію забудуть, щонайменше на час теперішньої каденції. Конкретно він пропонував доповнення до виголошеної королем лейбуристської програми в тому напрямку, щоби виконання ухваленого попереднім парляментом закону про націоналізацію залізної і стальної індустрії здержати щонайменше ще на дев'ять місяців після наступних загальних виборів.

ШВЕДСЬКІ РИБАЛКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ОХОРОНИ ПЕРЕД СОВЄТАМИ.

Стокгольм, 8 березня. — Шведські рибалки виступили з домаганням військової охорони для їх кораблів, що в останньому часі щораз частіше падають жертвою всіляких напастей з боку совєтських властей. Шведський міністер закордонних справ, що прийняв на окремій авдієнції рибальську делегацію, заявив, що уряд, обміркує цю справу. Виявляється, що совєтські воєнні кораблі в останньому вважають Балтійське море своїю виключною доменою, обмежуючи шведів до вузької, бо широкою тільки на 15 миль прибережної смуги. Шведські рибальські кораблі, що цю смугу переступають, ескортується до совєтських портів.

СОВЄТИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ШПИГУНСТВО ФУКСА В ЇХ КОРИСТЬ.

Лондон, 8 березня. — Совєтська радіовисильня передала сьогодні офіціяльне повідомлення агенства ТАСС, в якому заперечується, що засуджений недавно тут д-р Кляус Фукс був совєтським шпигуном. ТАСС уповноважений заявити, що совєтський уряд ніколи не одержав від Фукса будь-яких американських чи британських таємниць, до чого Фукс сам і без будь-якого зовнішнього примусу чи впливу признався в слідстві і на суді. Його засуджено на 15 років ув'язнення.

АВСТРІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗМЕНШЕННЯ ОКУПАЦІЙНИХ ВІЙСЬК.

Відень, 8 березня.— Австрійський уряд звернувся сьогодні однаковими нотами до урядів Злучених Держав, Британії, Франції і Совєтського Союзу, домагаючись редукції їх окупаційних сил в тій країні та відновлення до найвище можливого ступня австрійської суверенности. Австрійський уряд звертає окупаційним потугам увагу на надмірні кошта окупації і на повільність в підготові мирового договору.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ШЕВЧЕНКО Й ВАШИНҐТОН

В тому самому часі, коли німка на московському царському престолі, Катерина II, докінчувала почате Петром I. розпяття України і скасувавши Гетьманщину зруйнувала символ волі українського народу, Запорізьку Січ, тут на американській землі, народжувалась нова воля. Ця воля була своїм змістом і духом дуже близька до ідеалів, для здійснення яких український нарід піднімав тоді раз-у-раз повстання проти загарбників та гнобителів України.

Тарас Шевченко, геніяльний син України, оспівуючи, як то тоді українська воля, втоплена у чистій, козацькій крові, славно завмирала, відчув своїм інтуітивним духом — як ніхто другий в Европі — велике значення для ідеалів свободи цього, що народжувалось у боротьбі, під проводом Юрія Вашинґтона, на американській землі, якраз тоді, коли на українських степах тріюмфувала груба сила московського абсолютизму та імперіялізму.

Це, що повстало на американській землі в часах боротьби американського народу та Юрія Вашинґтона за незалежність, названо свободолюбними мислителями цеї доби „найкращою надією світу". Дехто називав це навіть одинокою надією поневоленого світу, що не має змоги визволитись власними силами з неволі, суспільно-політичної та національної. Не знаємо, чи Шевченко добре знав, що було в думках Томи Джеферсона, що саме так висказувався про вільну та незалежну Америку, бо в подібний спосіб висказувався теж і великий Аврам Линколн, сучасник Шевченка. Але одно певне, що Шевченко знаменито розумів, в чому властива міць „нового і праведного закону" країни Вашинґтона, коли його поручав Україні. Він теж геніяльно відчув, яку велику ролю відіграє цей „новий і праведний закон" у дальшій судьбі людської історії, а зокрема — що незвичайно важне — теж і в дальшій судьбі українського народу.

„Ми діждемося Вашинґтона", пише Шевченко, „діждемося таки колись!" Так потішає цей найкращий син України свій поневолений нарід даючи тим одночасно відповідь і тим, що тоді правили Україною. Були це, — пише Шевченко — „дні фельдфебеля-царя"; були це дні московських капралів, унтерів пяних і єфрейторів в Україні; часи донощиків і фарисеїв...

Відносини, які тоді змальовував Шевченко, як бачимо, не багато змінились; вони тільки погіршали у дні червоного „фельдфебеля-царя". В нічому не змінився і заповіт Шевченка. Він тільки сьогодні актуальніший і для нас усіх ясніший. Як такий повинен би навести на правильний шлях тих, що ще й сьогодні не знають чи не хочуть знати, якою повинна бути Україна на думку і по душі Шевченка.

Доля вигнала багато нашого народу з рідної землі. Якась частина українців дісталась до країни Вашинґтона, закон якої був для Шевченка „праведним законом". Коли геніяльний Шевченко, вертаючи зо заслання, уже тому 93 роки глибоко відчув великі моральні вартості американських ідеалів свободи та пізнав їх магнетичну силу, то нам випадало б бодай спопуляризувати тут, на американській землі, пророчі слова Шевченка щодо Вашинґтона й України, а це певно помогло б здобути більші симпатії американського народу до визвольних змагань України.

Іван Кедрин

КУЛЬТ, ЩО ОБ'ЄДНУЄ НАЦІЮ

(9.III.1814. народини й 10.III.1861. смерть Тараса Шевченка).

Розсіяні буквально по всьому земному ґльобі, розпорошені в усіх частинах світу члени української нації тямлять, що рік-річно березень є „Шевченковим місяцем", і коли тільки денебудь існує який ґурток свідомих українців — вони влаштовують св'яточні сходини, що на них вшановують великого Тараса незлим тихим словом. Без організаційного зв'язку, не знаючи навіть одні про одних, без жадної спільної керми, без жадного морального натиску згори, стихійно, виключно лише з власного імпульсу, з внутрішнього гону, з пієтизму до національного поета і до рідної культури — всі „живі, мертві і ненароджені на землі сущі" українці об'єднюються в одну духову громаду культом Тараса Шевченка. Незбагненим, містичним культом, небувалим в історії народів і без паралелі в сучасному світі, культом, на тлі котрого постать Шевченка виростає до розмірів велетня, монопольного властителя душ мільйонів, чарівного маґа, що чудотворним своїм словом і своєю особою, як предметом культу, спаює мільйони одиниць в один могутній моноліт нації.

Тайна цього культу є від кількадесяти років предметом міркувань істориків українського письменства, серед яких Шевченкологи становлять вже поважну окрему групу. Тайну цього культу намагаються теж збагнути історики української політичної думки і соціолоґи, що за відповіддю сягають аж до нетр народньої душі, яка формується і під впливом соціяльного складу нації і процесів її історичного розвитку і впливів економіки і — на неостанньому місці — під впливом рідної географії та рідної природи. При розгадуванні загадки, у чому саме така сила Шевченкового слова, що воно обєднує всю націю, відпало вже нерозумне порівнювання Шевченка з літературними геніями інших народів на тему „хто з них більший"? Давно вже стало відомо, що річ не у вартості літературного твору „самого для себе", у відірванні від усіх інших вартостей, тільки у найтіснішій і нерозривній спільноті з усіми вартостями українського минулого й сучасного, пережитих терпінь і майбутніх перспектив. Італійські поети Данте і Петрарка, англійські Шекспір, Байрон і Шеллей, французькі Віктор Гюґо і Молієр, польські Міцкевіч, Словацкі й Красінські, мадярський Петефі чи московські Пушкін і Лермонтов — вони всі безумовно титани духа, світочі світової поезії і — безумовно — чудові знавці душі своїх народів, що завдячують їм збагачення рідної культури безцінними скарбами. Проте про ніодного з них не можна сказати, що він у такій мірі, як Шевченко в українській нації, був пробудником і виховником у своєму народі. Мало того: про ніодного діяча в історії людства не можна сказати, що він був таким духовим батьком свого народу, як Шевченко був і є духовим батьком народу українського.

Звичайно, чимало причинився до культу Тараса Шевченка факт, що національне відродження українців розпочалось не від якогось політичного перевороту, від революційного здвигу, від виграної битви, від виступу дипломатів чи хочби навіть від навчання філософів, лише від літературного відродження, від „Енеїди" Котляревського на сході й „Русалки Дністрової" Шашкевича на заході України. Слово породило в українській нації діло і таким пламенним словом був „Кобзар" Тараса Шевченка. До культу Тараса Шевченка причинилось і його селянське походження, його кріпацтво, з якого він зумів у свому короткому житті піднестись на вершини творчости і слави: він став живим символом того селянського народу, що втратив усю свою колишню провідну верству та зберіг саме у сірій масі свого кріпацького простолюддя не тільки вітальну силу, з якої згодом виросла нова провідна верства, але й той потенціял духа, що струснув аморфною масою і перетворив її в модерну націю. Особиста мартирологія Шевченка — це мартирологія української нації. На культ Шевченка склалася і тематика його творів, що зв'язала українське сучасне з минулим і руба поставила питання „хто ми і чиї ми діти". До культу Шевченка причинилась теж чудова форма його віршів, овіяна чаром романтики, і та тайна, що є власністю кожного великого провідника, який поривас за собою слухачів. Безліч причин склалось на те, що цей культ такий, яким він сьогодні є. І сьогодні втратили вже значення причини того культу. Важний сам факт його існування і його наслідки.

Найважніше в культі Тараса Шевченка є саме його всезагальність. Тарасові Шевченкові покланяються комуністи і націоналісти, лібералі й клерикали, націонал-демократи й соціялісти, православні й католики, чоловіки й жінки, старі й молоді, люди різного віку й пола, різного світогляду й різного релігійного вірування, всі ті, що їх єднає: 1) спільна мова, 2) спільне історичне минуле і 3) спільна рідна територія. Проте цих трьох спільнот ще замало, щоби вони творили з етнічного масиву націю. Треба ще свідомости своєї спільноти, треба емоціонального, абстрактного чинника, яким є почування: любов рідної мови, любов рідного історичного минулого й любов рідного краю. І культ Шевченка власне є одним із найбільш пророчистих назверхніх доказів на існування цієї нації. Бо в культі Шевченка об'єднюються всі ті, що їх предки становили вже лише „німий етнічний масив, який ожив і „промовив", коли ніхто інший, як саме Тарас Шевченко дунув в нього душу.

Для українців, що опинилися поза рідною територією, — культ Тараса Шевченка ще близщий, рідніший і важніший, аніж їхнім братам і сестрам на рідній землі. Бо ж найперша і найважніша ціль кожної еміґрації — зараз після забезпеки собі нової можливости жити — це збереження зв'язку духа з розпорошеними по світі земляками і землею, із котрої прогнала нас гірка доля. Який може бути кращий вияв того духового зв'язку, як не спільний поклін спільному духовому батькові всіх його дітей: їх там і нас тут. І тому, поклоняючись йому сьогодні, в день роковин Його народин, ми поклоняємось не тільки Його безсмертним тіням, але й ланам широкополим і степам і кручам і садкам вишневим і всім річкам і горам України, українській чорній землиці, рясно напоєній кров'ю її синів і ворогів, і духам, що в її нутрі заклятi, і зіркам, що над нею світять, і Генієві, що все українство окутує своїми крилами...

Л. Луців.

Тарас Шевченко і негр Айра Олдридж

ГЕРОЯМИ СОВЄТСЬКОЇ ПОВІСТИ.

(О. Ільченко: Петербурзька осінь. Державне Видавництво, Київ, 1947. ст. 328).

Глибина та багатобічність Шевченкового життєвого й творчого шляху ще й досі належно невияснені. Проф. Павло Зайцев так таки не вспів видати Шевченкової біографії в варшавському „Повному виданні" поетових творів — і життепис Ол. Кониського, виданий перед півстоліттям, — ще й досі найповніша праця про нашого найбільшого поета, хоч вона була дещо перестаріла вже в хвилині своєї появи друком.

Тому з цікавістю беремо до рук книжку Олександра Ільченка „Петербурзька осінь" („Державне Видавництво", Київ, 1947, ст. 328), бо це ж неби повість з Шевченкового життя.

Автор не зазначив, який це рід творчости, але своєю природою його твір належить до белетристичних ж и т тєписних творів і так на нього будемо дивитися.

Часово твір дуже обмежений, бо обіймає тільки неповні три останні місяці 1858 року, коли наш поет, після повороту зі заслання, мусів проживати в Петербурзі, де був тоді чи не найпопулярнішою постаттю серед столичної духової верхівки, що високо цінила Шевченка як невинну жертву московського насильства. Це дуже приманчивий сюжет для белетристичного пера — показати українського співця волі на тлі царської столиці, де перехрещувалися різнородні та часто і протилежні духові напрямки.

Та щоб можна було правдиво та всебічно змалювати ті цікаві місяці тодішньої петербурзької осени з головним героєм —— Шевченком, на те треба б правдивої волі для літературної творчости, а ввесь світ знає сьогодні, що її немає під совєтським режимом. Совєтський письменник, а ще в додатку український автор, мусить так писати, як цього вимагає кожночасна партійна лінія. Автор влучно сповнив своє завдання, коли дивитися на його твір зі становища партійної пропагандивної лінії. Та ця „партійність" пошкодила творові, бо головний герой, Тарас Шевченко, вийшов однобічним, от так собі такою „совєтською людиною", що признає „один совєтський народ", і то навіть з одною... російською мовою...

Щоб не бути голословним, даємо зараз довід.

В товаристві грають та співають пісень. Всі разом проспівали знану російську пісню **„В низ по матушке по Волге".** В тому товаристві був і Айра Олдридж, негр-співак, що побіч нашого поета являється другим важним персонажем твору Ільченка. Олдридж просить Тараса, щоб „заспівав якоїнебудь пісні своєї батьківщини". А на те Шевченко, згідно з сьогочасною совєтською пропагандою, відповідає:

„Та ж я оце й співав з усіма. **Це і є одна з пісень мого народу".**

Та хитрий негр, Олдридж, не дається обдурити Тарасовим „совєтофільством", чи там москвофільством і каже:

„Я вам показав своє мистецтво. Я чув про вашу Україну, ще не виїжджаючи з Лондону, з уст ваших, поете, прихильників. І я хочу послухати пісню".

І тоді український поет таки співає української пісні...

В авторовій книзі більше таких „патріотичних російських" місць.

Автор захоплюється тим, що „кораблі сходилися в столицю Російської імперії з усіх морів", та висміває Борлаківську за те, що „затопила ляпаса" домашньому вчителеві, бо він хвалив Богдана Хмельницького. Те саме робить і з її чоловіком, бо той „поруч Турґенєва" повісив „парсуну" Івана Мазепи, і то „власноручно намальовану". Найчорнішими красками малює автор Панька Куліша, що не радив Шевченкові „хапатися за друк своїх московських повістей", бо „ні грошей, ні слави за них не добуде", а тільки „зневажить себе перед світом".

Всі знають, як Шевченко не любив царя Петра І., що то „перший розпинав нашу Україну", та які враження викликав у серці українського поета петербурзький памятник тому російському деспотові. Та Ільченко пише про те з деякою ретушею:

„Поет і любив Пітер і ненавидів, ненавидів і... милувався! По той бік Неви, на високій, з фінляндського каменю, скалі, летів до ріки мідний вершник"...

Автор змушує Шевченка ходити до Чернишевського, бо „якась непереможна сила тягне до нього", бо це людина, „в якої треба чогось навчитися". Ніхто з друзів (українців) і приятелів, кому Шевченко зважився прочитати нового вірша, „не сказав йому й слова", а Чернишевський хвалить українського поета і повчає, що „малоруські, руські і польські поселяни... мають цілком однакову долю".

Також і постать негра - співака Айри Олдриджа виконує пропагандивні завдання сьогоднішньої компартії.

Він заявляє Шевченкові:

„Я навчусь по російськи, щоб читати Пушкіна! І не тільки тому, що він так любив мого Шекспіра. І не тільки тому,

(Докінчення на стор. 4-тій)

Таня Самчук.

КИЇВ ФІЛЬМУЄ

(Жмут споминів.)

3)

І от лізти в такому стані в холодну воду, це значить застудитись ще більше. Що робити? Але я не довго над цим думаю. Що тут горло, коли перед нами фільмування. Відмовитись від такого вище моїх сил. Я ані одним словом не запикнулась про мій стан і без вагання пішла у те невідоме. А саме купання випало не так одіозно, бо хоча ми мали купатись по сільському, однак нам було дозволено користати з привілеїв артистів, ми мали на собі те необхідне з одягу і лише наші плечі маскували дійсність. Ми грайливо бігали у воді, весело плюскались, а над нами поетично шуміли апарати. І все то тривало яких півгодини.

І лише ґень пізніше, вже у фільмі, ми довідались, що наше купання не було звичайною поетичною картиною, веселою забавою молодих дівчат. Ні, ми довідались, що ми тут були привабою розпещеного паниська, що десь там, сидячи за кущами, облизуючись слідкував за нами. Це мала бути ціла своєрідна соціяльна філософія, якої ми тоді не знали і якою сердечно не цікавились.

Але, спитаєте, що сталося з моїм горлом? Вода була таки направду холодна, бо ж це вересень, але повірте мені, після того цілу мою простуду, ніби „корова злизала язиком". Я зовсім про неї забула, а коли ми вийшли з води, я ціла тремтіла, на тілі набігла ґусяча шкура, але про якусь простуду не було й мови. Ціла моя увага була скерована на щось інше і тим іншим було моє величезне бажання бути акторкою фільму. В таких випадках ніякі інші хвороби не мають сили.

ХТО ТАКИЙ МИ?

Ми, це є, чи це був, Київський Державний Театральний Технікум, якого червона студентська картка, якимсь чудом, зберіглася у мене до цих днів, хоча початки того сягають ще 1925 року. Знаходився той технікум на вулиці Фундуклеєвській поруч театру російської драми. Пізніше в роках 28-29 технікум було злито з Державним Музично-Драматичним Інститутом ім. Лисенка, що містився на Хрещатику проти Бесарабки.

Що нас там учили. Передівсім, розуміється, дисциплін спеціяльних, тобто всього, що стосується театру і кіна. Історія театру, історія мистецтва взагалі, література, далі руханка, плястика, міміка, танець, деякі спорти — їзда верхи, плавання, теніс, трохи фізики, трохи хемії і обов'язкової політграмоти. Музика й спів були також, але для того були окремі відділи.

Оце і було те ми. Сьогодня, в перспективі часу і простору бачу все то, що тоді наповняло стіни тієї школи. Чи були то якісь вибранці долі, якісь таланти, якісь приреченці? Ті, що були вищою силою загнані до стін якраз цієї школи і які не могли знайти собі ніде іншого місця? Ні. Так воно ідеально не виглядало. Треба знати, що в ті часи в Совєтському Союзі за людину правила не сама її суть, як така, а її соцпоходження. До шкіл, особливо вищих, „набиралось" так званих за Леніном „куховарчиних д і т е й". Не важно до чого вони надаються, важно задовольнити вимоги доктрини.

Воно правда, що таланти скрізь бувають, навіть на вулиці, але також є друга правда, що це мають бути таки таланти, а не лише „син батрака". До всього у мистецтві велике слово має культура... Найкраще стара культура, з традиціями і вродженим почуттям міри. З нічим таким не рахувалося в нашому технікумі. Людей, як сказано, не підбиралось, а набиралось. Все то були сирі, зовсім випадкові, люди, що дуже часто не мали ані найменшого відношення до мистецтва. Вони пішли туди, бо їм сказали йти, щось на подобу, як у війську на муштру чи в колгоспі садити капусту. Наші викладачі, що були переважно ще людьми „зі старими" поняттями про такі справи, як культура, були зовсім іноді пригноблені і розгублені. Але що вони могли тут казати. Їх діло було „молчать і не разсуждать".

Пригадую, наприклад, такого шкільного колеґу на ім'я, здається, Топіга, що правив у нас за зразок стилю того часу. Сільський парубійка, низкого росту, товстенький, феноменально не вражливий на ритм. „Учився" він, розуміється, на кошти держави і ціле його перебування у стінах технікума було суцільним жартом. Як і слід було сподіватися, по „закінченню" технікуму він десь зник у хащах адміністрації і ніде не вигулькнув у мистецтві. Пригадуються різні фраґменти „виступів" Топіги в Технікумі, а між ними винятково лекції танців. Скільми ми не намагалися бути поважними, але присутність при тому Топіги ударемнювала всі наші намагання. При перших його руках сміх вибухав сам собою.

Наприклад лекція спеціяльна. Відограється сцена двобою двох закоханих. Топіга бере участь в ролі лікаря. Завдання його дати першу допомогу раненому, або ствердити смерть забитого. При тому він має „послухати" пульс мертвого. Сцена починається, двоє сходяться, стріляються, один падає, Топіга топчеться на місці, потім підбігає до вбитого, хапає його руку, прикладає її до свого вуха і дивиться на уявний годинник. Всі регочуть, а бідний Топіга не розуміє в чому справа...

І саме з таких Топіг, у великій частині, складався наш технікум. Справжнім талантам, наколи вони не підходили під шабльону соцпоходження, попасти туди було не так легко, а то й зовсім неможливо. Я знала таких здібних людей, з культурою і нахилами, що даремно оббивали пороги учбових закладів і як що й діставались туди, то дуже задніми і незаконними дверима.

Але як воно не було, ми все таки вчились. Вчились, сподівалися, мріяли. Багато з нас все таки вірили в свої сили і лише чекали нагоди виявити їх у реальному діянню. До таких належала і я. Мені коштувало труднощів дістатися до того технікуму, але перемігши перешкоди, хотілося чогось досягнути. Весь той гамір з „Тарасом Трясилом" був першим моїм стрібком у фільм. Багато розчарування. Практика не така приваблива, як теорія, але це не значить зріктися намірів. Навпаки. Ті початки, як кожні початки, але далі там десь далеко, чекає те справжнє і до нього прямувалося.

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

Кость Кисілевський.

НА ТАРАСОВІЙ МОГИЛІ

(Спогад).

Вечірнє сонце вже на заході за Київськими горами. Останні його промені падуть на вершки будівель, церков і пам'ятників та освічують їх своїм золотом. Тепер усе горить в ореолі безсмертної краси. Така велич, що тяжко відвернути зір від неї та дивитись на незамітні будинки річкової станції. А то ще й поспішати треба, щоб не запізнитись до відходу пароплаву.

Але вже й на місці! Зустріч з товаришами подорожі повна радости. „Так, ми справді добились свого. Отже, таки поплwвемо!" Радість і надія вітає в обличчях мандрівців. Розмовляємо спокійним, здержаним голосом, щоб не звертати на себе уваги інших пасажирів, що вертаються з роботи до підміських місцевин. Та проте звідусіль допитливі погляди, здогадні мрікування. Мабуть, наші одяги, капелюхи, обува говорили за нас.

„Ви, певно, на Тарасову Могилу! — А звідкіль, чи не з західніх областей? Я там був, у городі Львові! У вас інше життя; а тут, як бачите, заялозені ми і всенько наше „щастя" таке ж! Хіба неправду кажу, Борис Іванович?" У відповіді на цю характеристику кивали головами інші пасажири, стверджуючи правду безгомонно.

Аж ось останній гудок до відпливу. Рушаємо. Ритмічно постукує погін. Виходимо на чердак і дивимось на Дніпро, на Київ. Никнуть з очей будинки підгороддя, а гудок зганяє нас до кают. Подорожні пояснюють, що не вільно збиратись на чердачу, бо зближаємось до моста на Дніпрі. Але в каютах нам чужо.

Ми вже знов в окруженні наших братів, що тільки споглядають заздро на нас і гірко усміхаються. Хотілося щось відрадне сказати, але слова завмирали на устах. Сумне спочуття завиело й закріпло на наших постатях, а до горла добувався якийсь несамовитий крик розпачі. „Хіба про таку нещасну та мовчаливу Україну мріяв Шевченко?" — говорили наші погляди...

Ніч закликала нас на спочинок. І було так гірко йти до кають, коли наші незнайомі подорожні розкладались мовчки на долівці підвалу.

Вчасний весняний досвіток збудив нас поблизу мети. Дніпрові станції приносили нам розкішні пахощі молодої зелені, а надбережні луги гомоніли співом ранніх пташок. Зближався заповідник: Тарасова Могила.

Ось ми вже під нею. Долом хвилює широкий і дужий Дніпро, а трохи вище йде доріжка поміж кущами свіжих бузків, молодими яворами, ліщиною, звідкіль лящать безугавно соловії. Манять розкриті чашки квіток, брилянтами відблискують росою зрошені пелюстки. Але рвати їх не можна! Це ж заповідник з рістнею та травами давніх літ. В одному місці якась пуста хатина, а її стріха цвіллю вкрита. В іншому дерев'яні східці, що крутяться попід гору. Ступаємо на них і підходимо вище. Щоразу з наших грудей добувається зітхання: „Яка краса!" Щоразу відкриваються нові краєвиди. Врешті ми на самому щовбі. Тут доріжка замаєна розквітлими бузками та яблунями. Збоку видніє будинок. Нам кажуть, що це музей. Але нам не спішно до нього. Ми хочемо чимскорше припасти до тієї землі, що має в своєму нутрі святі рештки Найбільшого Сина України.

Мовкнуть слова супроти маєстату тієї могили, що займає щовб Чернечої гори. На ній чорний мармор з постаттю Тараса, зверненого обличчям до Дніправа й Лівобережжя. Суворий вираз його обличчя наче зове до бою за права народу. І тиснуться нам на уста величні його слова із Заповіту: „Вставайте, кайдани порвіте, і вражою, злою кров'ю волю окропіте!" Якісь дивні ідеї линуть від тієї могили, що об'єднала нас в одну націю, що зове нас до творчого життя, до діла, до згоди, до поспільної любови та боротьби за волю України, де б ми не були. Хочеться цілувати її, ту землю, таку дорогу, таку рідну, що понад неї не може бути іншої на світі...

Тяжко було розставатись з нею. Дух Тараса вселився в душу й розпалив у нас вогонь пориву. І коли врешті треба було повернутись до річкової станції, ми припадали до могили, клонили голову й немов клялись на маленьку грудочку землі, що будемо сповняти його заповіти, поки нам буде сяяти сонце, що передамо їх грядучим поколінням, як чистий провідний прапор у майбутнє...

А як прийшов час відчалу, і сонце западало за верхом Чернечої гори, щось незбагнуте тягло по променях до того серця України. Безмежна туга рвалась туди, до тої самотної могили. І вже ніхто й ніщо її не втихомирить повік-віки...

К. Цепенда.

Творчість Тараса Шевченка і музика

Творчість Шевченка займає виняткове місце в історії розвитку української музики XIX. століття. Невичерпне багатство народних образів в його поезіях дає сучасним йому композиторам прекрасне джерело надхнення в їх музичних творах. Шевченко, як син поневоленого українського народу, страждав у своїй душі над його недолею, не тратив одначе надії в перемогу правди. В його поезіях пробивається сильна віра, впевненість, що „домовина розвалиться, а з під неї встане Україна"...

Творчість Шевченка, це історія українського народу, з усіма його віруваннями і звичаями, з його світлою історією і героїчною, протягом століть, бортьбою за Волю. Не диво отже, що до неї, як до невичерпного джерела народнього побуту, звертаються тодішні композитори не тільки українські, але й чужонаціональні. (Мусоргський, Чайковський, Рахманінов і інші). — Шевченко, як знавець народньої пісні, живо інтересувався усіма проявами в літературі. Любив зокрема Котляревського, Гоголя, Шекспіра, Данте, Лермонтова, — найбільше захоплювався одначе творчістю Марка Вовчка.

З композиторів любив Гайдна, Моцарта, Бетовена — дальше — Россіні, Дрогомижського, Глінку й інших. — Сам Шевченко мав гарний голос, любив часто співати, а співаючи сам переживав і других хвилював. Коли Шевченко на весіллі у Куліша проспівав козацьку пісню „Ой Морозе, Морозенку" у присутності приявних гостей, тоді М. Білозерський зійшов з місця і кинувшись до Шевченка, обняв його і заридав на грудях... Все, що було на душі обох — рідне, щире, — піднялось і виявилось у цих сльозах, в цих обіймах і риданнях. Того вечора молода, на ознаку великої подяки, подарувала співакові-поетові свою вінчальну квітку. — Тому-то, коли Шевченко потрапляв в коло друзів, чи знайомих, — його просили співати. До улюблених пісень Шевченка належали між иншими — „Зіронька", — „Тяжко важко в світі жити", — „Та забіліли сніги", — „Ой Морозе Морозенку", — „Понад полем, понад морем"... Творчості Шевченка присвятили велику увагу українські композитори і створили до його слів монументальні твори, які у нашій хоровій літературі займають найпочесніші місця. Це не тільки а капеля хори, а композиції великої музичної форми, — з симфонічною оркестрою, і опери, — дальше, — сольоспіви, дуети, терцети, квартети. Сам М. Лисенко написав понад 80 творів до слів Шевченка. Найзамітніші з них це безперечно: **„Радуйся ниво неполитая"**, — один з найкращих творів усієї української музичної літератури. Кантата: **„Бють пороги", „Гамалія", „Іван Гус", „Та забіліли сніги", „Було колись в Україні"**, — і багато інших обробок народніх пісень. Зі сольоспівів: **„Гетьмани", „Ой Дніпре", „Гомоніла Україна", „Мені однаково", „Реве та стогне", „У досвіта встав я", „Огні горять", „Ой чого ж ти почорніло", „Ой одна я одна", „Дума", „Молітесь братіє", „Ой вигострю товариша", „Учітеся брати мої", „Доля", „Серенада", „У гаю, гаю". „Сонце заходить"**, — терцет (2 сопрани і тенор), **„Ми заспівали розійшлись"**, — дует. **„За сонцем хмаронька пливе"**, — квартет і інші.

Другим з черги твором, що до величини формату і вартости — є безперечно: „Кавказ", — С. Людкевича (у 4-х част.). Твір на хори зі симфонічною оркестрою, в якому композитор в оригінальний спосіб і вірно відтворив динаміку Шевченківської поезії з проймаючою силою. З інших творів Людкевича, належить згадати: **„Косар", „Ой вигострю товариша", — „Заповіт", „Чи ми ще зійдемося знову", „Якби мені черевики". — „Огні горять"** — Воробкевич-Людкевич, і інші. Зо сольоспівів — **„Косар", „За байраком байрак"**.

З інших композиторів до слів Шевченка писали музику на хори: К. Стеценко: (картини з **„Гайдамаків", „Рано вранці новобранці", „Заповіт")** Воробкевич: **(„Огні горять", „Думи мої", „Треті півні", „Тече вода")**. — Вербицький: **(„Заповіт"** — на 2 хори). — Вахнянин: **(„Садок вишневий".)**, — Волошин: **(„Чого мені тяжко")**, Роздольський: **(„Сонце заходить")**. Топольницький: **(„Хустина", „Ой три шляхи")**. Давидовський - Котко: **„Розрита могила")**. Січинський: **(„Лічу в неволі)**. Ф. Колесса: **(„Ой умер старий батько", „Було колись на Вкраїні", „Утоптала стежечку")**. Кишакевич: **(„Катерина")**. Кошиць: **(„Заповіт")**. Варвінський: **(„Заповіт")**. Р. Сімович: **(„Хустина"** — сольо альт, з камерною оркестрою). М. Гайворонський: **(„Ой у саду")**. Біликовський: **„Думи мої")**, і інші. Зі сольоспівів відмітити треба: О. Нижанківського: **(„Минули літа молодії")**. Стеценко: **„І золотої і дорогої", „Плавай, плавай, лебедоньку")**. Степовий: **„За думою дума", „Ой три шляхи", „Зацвила в долині", „Із-за гори сонце сходить", „Ой на горі ромен цвіте"**, — дует). Фоменко: **(„Тече вода в синє море")**. До слів Шевченка повстали дві опери: Аркаса: **„Катерина"** і Вериківського: **„Наймичка"**.

Крім вище згаданих композицій до слів Шевченка існує багато інших, головно на Східній Україні. Точного огляду не можна мати з огляду на брак друкованих матеріялів і на сьогоднішню ситуацію, яка не дає можливості доступити до музичних бібліотек і архівів.

Як бачимо, поезія Шевченка знайшла вірне відзеркалення у музиці, що свідчить про її безсмертність і тому можемо за Шевченком сказати:

„Наша дума, наша пісня
Не вмре, — не загине, —
От-де, люди, наша слава
Слава України!...

ШІПКОВ ЗАПЕРЕЧУЄ ТОРТУРИ

Лондон, 8 березня. Згідно з повідомленням болгарської радіовисильні, в Софіїд вчора продовжувався судовий процес проти колишнього перекладчика в американській амбасаді, Михайла Шіпкова, обвинуваченого за шпигунство в користь Злучених Держав. Після свого першого арешту минулого року Шіпков передав американському амбасадорові подрібне звідомлення з описом застосовуваних болгарськими енкаведистами тортур для вимушення зізнань. В цій своїй заяві він рівночасно остерігав, щоби на випадок його нового арешту не вірити його зізнанням, бо большевицьким тортурам ніхто не може встоятись та зізнає те, що від нього вимагають. Документ був опублікований державним департаментом минулої неділі. На вчорашній розправі Шіпков заперечував правдивість своїх тверджень в цій заяві, стверджуючи, що з ним поводилися дуже „людяно" та що він сам і без будь-якого примусу „признався" до закидуваних йому злочинів.

В. О. Грималяк.

ТРИ ЗАПОВІДИ ШЕВЧЕНКА

Хто це Шевченко?

Таке нерозумне питання тиснеться на вуста. А може й ні — може саме якраз воно розумне? Шевченко:

— це слово, якого боялись і перед яким тремтіли московські царі та їхні прибічники;
— це слово яке з любовю і піетизмом вимавляє український нарід.

Це невмірущий лицар, зброєю якою є слово, що „пламенем взялось", „щоб людям серце розтопило".

Це неізморений плугатор Волі, що хоче глибоко розорати в розилуг цілину душі народу. Треба орати ниву.

...„Орю... свій переліг, убогу ниву
„Та сію слово...:
Орися ж ти, моя ниво,
Долом та горою
Та засійся, чорна ниво,
Волею ясною.

Це великий мученик за українське слово, за український нарід — за Україну.

Це дух, що родився з глибин Духа Народу, і Вождь Народу рівночасно, бо вірний був шлях, який показував народові Шевченко, шлях правди, шлях волі народам, шлях взаємної пошани й братерства.

Він показує нам, що ніякий злочин не гине без відплати.

Шевченко залишив нам 3. головні заповіді, в яких замкнене чи не все наше національне буття, в яких містяться чи не всі наші життеві проблеми: культурно-освітні; релігійно-моральні; та політично-суспільні. А от І. заповідь:

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте
І чужого научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає...

Чи розуміємо її так, як собі того бажав Шевченко? Чи вчимося? *Свого і чужого? А як вивчаємо чуже, чи не цураємось свого, чи не встидаємось і не забуваємо свого?* Скільки маємо шкіл, де могли б ми вивчати своє і чуже, де всесторонньо панував би культ Шевченка? Скільки в нас читалень? Скільки бібліотек? Які там книжки? Чи є там твори Шевченка? Скільки з нас читає свою українську пресу, газети, журнали, книжки? А скільки в нас таких, в кого на столі пишається „Кобзар", ця евангелія національного пророка?

Скільки в нас появилось нових книжок та скільки людей їх купує, а як багато книжок вийшло друком в чужих мовах про Україну, про Шевченка?

Розгляньмо другу заповідь:
Обніміте ж брати мої
Найменшого брата,
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати...

Скільки ми тих найменших обняли, обмили і поцілували вольними устами на свобідній землі Вашингтона?

Чи допомагаємо в міру наших сил і спроможностей нашим допомоговим установам як найбільш обняти найменших братів, щоб гідно сповнити цю другу заповідь. Чи обнімаємо хоч в думках цього найменшого брата, що в рядах героїчної УПА складає „заплаканій матері" найвищу жертву цілопалення: крови і тіла?

Чи постановили ми собі зробити хоч раз у році щось для того брата?

Вкінці третя заповідь:
Свою Україну любіть,
Любіть її, во время люте,
В останню лихую мінуту
За неї Господа моліть!

Любити Україну! Її всі люблять. — Ми також, але як? Чи можна любити Україну, а рівночасно ненавидіти брата з іншим поглядом як наш?

Чи можна любити Україну, і рівночасно бути смертельним ворогом; східняків чи галичан, католиків чи православнсих і т. п.?

Чи в нас є терпимість і зрозуміння одні - одних? Шевченко — *один для всіх українців у цілому світі — а чи українці всі одні для Шевченка?*

Називаємо Шевченка національним *Пророком*, а *рівночасно* не шукаємо в Шевченкових творах об'явленої національної правди — не йдемо Його шляхом до здійснення найвищих ідеалів народу.

Шанувати Шевченка, значить прагнути, хотіти цю правду Шевченка творити в світі і боротись за неї. Це значить виповняти Його заповіди і вірити в перемогу Правди.

Тарас Шевченко і негр Айра Олдридж

(Докінчення зі стор. 2-гої).

що кров негритянська тече в його жилах! Я схиляюся перед ним, перед його високим генієм, **перед його чистим російським чолом!"**

Так, російський нарід вивищує автор, а українців (Куліша і родину Борлаківських) осмішує та малює, як безхарактерних падлюк („Падло ваш Куліш", каже Чернишевський Шевченкові).

Що ж, таке завдання має тепер українська література під Советами, і про те можна б писати довгі статті...

Олександер Ільченко в „Петербурзькій осені" малює Шевченка таким, що йде разом з російськими „демократами", та називає українських патріотів „маскарадом" та „шовіністами" і одночасно... кається в тому, що й він був замолоду... шовіністом! Не вірите? Прошу:

„Маскарад! — Червак шовінізму заживо точить моїх земляків... А мені трупом смердить від такого, бо сам знаєш, замолоду і я скоштував був цього квасу..."

Так то читач довідується про „український шовінізм" ще в половині 19 віку..., коли не було в Росії, в тій тюрмі народів, навіть однієї української народної школи, ані одного часопису... І так повчає Шевченка російський „демократ" — Чернишевський, що не любить Куліша, бо той хотів бути ,..українцем.

Та не тільки Тарас Шевченко мусить бути в Ільченковім творі партійним агітатором. Те саме робить і Айра Олдридж, який вже в 1858 році знав, що Росія в 1947 році буде вести протиамериканську пропаганду.

Айра „згадав бездомних та безробітних американських акторів, клерків, матросів та робітників, розповів про повстання негрів, про криваві розправи з ними..." І далі говорив про „лицемірство" американських сенаторів...

Щось гейби сьогодні вісті з советського радія...

Та кінчаймо цю сьогоднішню пропаганду Ільченка в творі з історичними особами і даймо слово самому, вже правдивому, Шевченкові, що майже в тому самому часі писав так:

І спочинуть невольничі
Утомлені руки,
І коліна одпочинуть,
Кайданами куті.
Радуйтеся, вбогодухі,
Не лякайтесь дива, —
Се Бог судить, визволяє
Довготерпеливих
Вас убогих. І воздає
Злодіям за злая!

Дав би Бог, щоб Шевченкові пророчі слова скоро здійснилися!

Товариство Українських Інженерів в Америці

(Інформативна стаття).

(Докінчення)

III.

Як і для багатьох інших подібних організацій, товчком заснування Товариства Українських Інженерів в Америці було в першій мірі почуття станової солідарности в несенні допомоги для потребуючих співтоваришів. Та хоч журба за приміщення членів на фаховій праці є й надальше одним з головних завдань Т-ва, величезна роля, що її відограє інженерський стан в кожній модерній державі ставить Т-во теж і перед іншими, багато ширшими проблемами.

Інженерія, більше як яканебудь інша ділянка знання, вимагає постійного контакту із зростаючим з кожним днем поступом техніки. Кожний інженер, що хоче стояти на справді високому фаховому рівні, мусить пильно слідкувати за розвитком технічної науки й зазнайомлюватися з кожним новим здобутком і винаходом в його спеціяльній ділянці. Коли придивимося до діяльности інженерських організацій в кожній більшій державі, бачимо, що ця діяльність обіймає передовсім видавання фахових журналів і публікацій та влаштовування доповідей та дискусій на технічно-наукові теми. З хвилиною визнання нашого Т-ва американською владою і одержання „чартеру" корпорації, можливою стає для нас співпраця на рівній стопі з такими американськими інженерськими організаціями як: American Society of Civil Engineers, American Society of Mechanical Engineers і іншими. При наших скромних матеріяльних спроможностях товариству тяжко буде покищо видавати обширніший технічний журнал, одначе для заспокоєння перших пекучих потреб вже є в підготовці до друку перше число бюлетеню Т-ва, що появляючися щомісяця міститиме вісті з життя товариства, звідомлення управи, огляд технічної преси й літератури, технічні новини та професійно правні поради для українських інженерів в ЗДА.

В міцному переконанні, що грядучий розвал большевицької тюрми народів поставить українських інженерів перед завданням індустріяльно-господарської розбудови наших рідних земель, багато членів нашого Т-ва присвячує частину вільного після заробіткової праці часу на студіювання цих складних та надзвичайно важних в майбутньому проблем. Це теж одна з намічених важливих ділянок праці Т-ва.

Зростаюче в американському суспільстві зацікавлення українськими проблемами находить свій відгук також і в професійному життю українських інженерів. Наведемо тут два характеристичні випадки. Одна з дуже поважних американських інженерських організацій виявила з власної ініціятиви побажання увійти в стислий контакт з Товариством Українських Інженерів для виміни думок над проблемами, що нас спільно цікавлять. Інший характеристичний випадок: президент одної великої промислової компанії на відвідинах одного з льокальних відділів, де працює теж група українських інженерів висловився дуже похвально про працю наших конструкторів і сказав дослівно: „Нарід, що має таких знаменитих фахівців як ви, заслуговує на свою власну державу". Тут вартий до запримічення цей литомий американцям практичний підхід до справи, що його й нашим політикам слід би брати під увагу: нас, як політичний чинних у світі, оцінюється не так задля тих чи інших наводжених нами історичних прав, як після економічної сили, що її будемо представляти.

Усі підбадьорюючі вістки з поля діяльности українських інженерів в Америці не дають нам права промовчати деякі негативні явища в рядах нашого інженерського стану. Прикро нам ствердити, що мале зацікавлення нашим товариством проявляють українські інженери, що тут народжені й виховані а також давніші іміґранти. Їхнім відповідальним і почесним завданням було б стати посередником в нав'язанні контактів між новими іміґрантами і американським світом.

Та не зважаючи на ці недоліки, ми, реасумуючи, можемо сказати, що Товариство вже в початковому свойому періоді безперечно оправдало своє існування. Перед ним широка праця й велика відповідальність. Товариство Українських Інженерів в Америці, як станова організація високо-кваліфікованих фахівців, може й повинно відограти належну позитивну ролю в зорганізованому життю українського громадянства в Америці.

Р. Ткач.

КОРАБЕЛЬ ЗІ СКИТАЛЬНИКАМИ ПРИЙДЕ У ПЯТНИЦЮ

Ню Йорк. — Військовий транспортовий корабель Дженерал М. І. Герші, який виплив з Бремергафен у Німеччині 27 лютого, приїде до Ню Йорку у пятницю 10 березня. Ним їде 1,319 нових іміґрантів зі скитальщини в Европі. Вони належать до 13 національностей і будуть розселені в 37 *стейтах. Корабель мав приїхати у четвер, а найновіші вісті подають, що він припізниться* з причини непевної погоди. Він приїде до причалу при 20 вулиці Вест, над рікою Гудсон Ню Йорку.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Т. Т., Шікаґо, Ілл. — Годимось. Скромність — була б дуже пожадана. Шкода, що так багато людей не відчуває великої сили цеї чесноти. Але чому не подаєте свого прізвища?

Р. М., Филаделфія, Па. — Ми вже звертали увагу, що писане латинкою не може бути використане. Нам треба б переписувати, а на це нема часу. Та про те віче був проголошений інший матеріял.

Завваги щодо української передачі „Голосу Америки". — Повідомляємо усіх тих, що надіслали нам нові завваги в цій справі, що наразі здержуємось з їх проголошуванням, бо треба дати змогу відповідальним чинникам провірити те, що вже було досі подане. Треба вірити, що серіозні завваги, які вже були проголошені, будуть взяті під увагу. Наше одиноке завдання: помогти добрій справі. Звідси і наша стриманість.

М. Б., Сейнт Пол., Мінн. — Допис прийшов запізно, бо був зле заадресований. Дещо з нього могли б вмістити в згадці про концерт. З надісланої нам критики з „Мінеаполіс Стар" треба вносити, що був успіх. Біда тільки, що й там причіплено навіть українським бандуристам „Так, як усі росіяни...". Може це наслідком цього, що преса, як пишете, не одержала належних інформативних матеріялів.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

КОМУНІКАТ БРАТСТВА КАРПАТСЬКИХ СІЧОВИКІВ

На засіданні Проводу Братства Карпатських Січовиків 18 лютого 1950 були вирішені м. і. такі справи:

Опублікувати в українській пресі статут БКС. 2. В серпні 1950 перевести перевибори Проводу БКС. 3. Оголосити конкурс на проект відзнаки — Хреста Карпатсьської Січі. 4. Запросити до редакційної колеґії Ювілейного альманаха учасників визвольних змагань Карпатської України. Всіх охочих просимо ласкаво зголоситися на адресу секретаря. 5. Помістити заклик в українських газетах в Европі в справі збирання матеріялів про Карпатську Україну, як теж подякувати тим, які вже такі матеріяли переслали. 6. Подякувати тим українським патріотам-фармерам, що згодились спровадити до себе з Европи бувших вояків Карпатської Січі й заохотити інших. 7. Звернути увагу цею дорогою всім тим к. січовикам, що свого часу зголосились, а відтак змінили своє помешкання, щоб подали свою нову адресу, щоб їм можна доставити листи. 8. Теж мають ще раз зголоситися всі ті, що не отримали анкетних листків в справі пропамятної відзнаки. 9. Завізвати цею дорогою всіх тих к. січовиків, що ще сьогодні не проголосились до Братства, щоб так зробили негайно, бо інакше не зможуть взяти участи у перевиборах Проводу БКС. 10. Зактивізувати Братство Карпатських Січовиків на зовнішнім відинку, в порозумінні з Українською Національною Радою, з огляду на ворожу, протиукраїнську акцію різних „комітетів" і „рад" мадярів та „чехословаків". 11. Завізвати членів БКС, як теж прихильників, щоб на адресу скарбника: Мр. М. Шіпош, 117 Спадіна РД, Торонто, Онт. Канада, надсилали добровільні датки на ведення аґенди Братства. 12. Всяке листування, матеріяли тощо треба посилати на адресу секретаря: Мр. В. Тимко, 157 Лісґар Ст., Торонто, Онт., Канада.

За Братство Карпатських Січовиків:
Д-р Степан Росоха, голова.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕМБРІДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори нашого відділу відбудуться 12. березня, в своїм домі, 697 Гленвуд Еве. Проситься всіх членів прийти на збори в годині 1:30 пополудні. — За уряд: М. Шибінський, предс.; И. Білик, фін. секр.; І. Новаківський, кас.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Українська Січ, від. 39, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі. Просимо довгуючих членів вирівняти свої залеглости. Також просимо всіх членів приєднувати нових членів. — За уряд: Г. Туркевич, рек. секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 2. пополудні, в галі парафіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів упоминаємо вирівняти свої належитости, бо інакше будуть суспендовані. — І. Живіцький, предс.; Г. Яськів, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василия, від. 339, відбудуться в суботу, 11. березня, в год. 7. ввечір, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів бути приявними наз борах. — За уряд: І. Жмутин, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хромяк, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Бр. св. Петра й Павла, від. 58, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. березня, в годині 6. ввечір, в парафіяльній галі, 209 First St. Просимо всіх членів і членкиць прийти на час і вирівняти свої вкладки. Просимо нових членів заплатити свої залеглі вкладки в тім місяці, бо інакше подамо їх до суспенди. — А. Шанайда, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 11. березня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 212 Фултон ул. На порядку дня звіти урядників і контр. комісії та впис нових членів. — За уряд: А. Поливчак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, фін. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. „Єдність", від. 163, відбудуться в неділю, 12. березня, в 1. годині пополудні, в домі Ам. Горожан, 847 N. Franklin St. Проситься всіх членів прийти на збори, бо маємо багато справ до полагодження. — За уряд: Н. Курко, предс.; І. Потучко, рек. сек.; М. Паранич, фін. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 11. березня, в годині 7:30 ввечір, в укр. правосл. галі, 675 Савт 19. вул. Проситься членів платити свої місячні вкладки на зборах, бо на те є збори. — Г. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Допомогове Тов. „Дністер", від. 361, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. березня, в годині 8. ввечір точно, в церковній галі св. Юра, 28 Іст 7. вул. На ці збори просимо всіх членів і членкиць, бо є важні справи до обговорення. Наше Тов. є багате в членстві, але на зборах дуже мало приявних. Тож проситься не занедбувати членського обовязку приходити на збори. — М. Малетич, пр.; І. Герцик, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 325, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 11. березня, в гали У. Н. Дому, 216-18 Grand St., в годині 8. ввечір. Просимо членів конечно прийти на ті збори, бо є багато справ до полагодження. Треба вирівняти свої вкладки до Тов. і Союзу, бо інакше будуть підлягати суспензі. Приходіть на час і приводіть зі собою нових членів. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. березня, в год. 2. попол. та що на цих зборах будуть дуже важні справи до полагодження, тому всі члени обовязково повинні явитися; будуть відчитані проекти на конвенцію УНС. Особливо просимо тих членів, що обіцяли привести і вписати нових членів до УНС. — Т. Малик, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПОШУКУВАННЯ

ІВАН ХОМИН, син Федя, родом з Дорожова, пов. Дрогобич, пошукує свого брата **ГРИЦЯ,** який перебував до р. 1929 в Ню Йорку, та стриєчну сестру **МАРІЮ з ХОМИНІВ,** яка також проживала в Ню Йорку. Писати на адресу: **IWAN CHOMYN, c. San Luis № 3129, D-to "2", Buenos Aires, Argentina.**

Пошукую сестри та близьких кревних **ЙОСИПА ЗАДОРОЖНОГО** зі села Коржеличі, пов. Перемишляни, Галичина, та свояків і знайомих **МАРІЇ ЯНКІВ** (Мандаторову) зі села Добряничі, пов. Перемишляни, які вкемігрували до Америки в р. 1914 і 1934. Не можу подати їх імен зогляду, що давно виїхали і у воєнному часі забулося їх адреси. Хто ще живе із цих кревних і рідних, хай зголоситься на адресу:
КАТЕРИНА ЛОЗИНСЬКА
349 Fulton St., Elizabeth, N. J.

ОЛІЙНИК СТЕФАН пошукує своїх вуйків **Стефана, Кароля і Еміліяна ВІШНІЦЬКИХ,** родом з м. Садогура, пов. Чернівці, Буковина. Виїхали до ЗДА перед першою світ. війною. Хто знає про них, або вони самі, прошу зголоситись на адресу:
STEFAN OLIJNYK,
Woodbury Road, Woodbury, L.I., N.Y.

ВАСИЛЬ КУЧЕРА пошукує свого сусіда **ПЕТРА ДЗИКОВСЬКОГО,** сина Стефана, зі села Майдан коло Воднарова, повіт Станиславів. Хто знає про него, або він сам, прошу зголоситись на адресу:
WASYL KUCHERA
419 Poplar St., Philadelphia 23, Pa.
Закордонні часописі прошу передрукувати.

ТАРЗАН, ч. 2295. Малпа проти людини.

Коли Молат зіскочив з плота огорожі, один з печерних людей замахнувся колом.

Молат був приготований на це, зігнувся...

...а потім скочив.

Печерний чоловік кинув надломаний кіл і зчепився з малпою до бою.